

Sobre festes nacionals

“Ja veuen, doncs, quina confusió. Els espanyols no saben finalment quina festa celebren, i acaba sent el dia del Pilar i de la guàrdia civil. Com si a Itàlia fóra la Madonna de Loreto i els ‘carabinieri’. Com si a França fóra el dia de Lourdes i de la gendameria.”

Divendres anterior al 9 d'octubre, a mig matí, vaig entrar a fer-me un cafè en un bar pròxim a l'estació del Nord de València. A l'establiment només hi havia l'amo darrere del taulell i un client que devia ser habitual, un home de barba i cabells blancs, que pel que parlaven devia ser pintor, no sé de quina classe de pintura. El cas és que l'amo del bar –semblava més amo que simple cambrer– li preguntà que com anava la faena, i l'home de la barba –estil Lleó Trotski– li contestà que bé, però que la setmana següent descansaria una mica. “Dilluns és festa, no? va dir, en castellà. “Sí, em sembla que sí”, respongué l'amo. “La festa dels treballadors, o alguna cosa així”, digué el pintor. “Ah, no sé”, va dir l'amo del bar. “És el 9 d'octubre.” Almenys la data del calendari era clara, però cap dels dos no manifestà la menor emoció patriòtica davant de la festa prevista, ni afegí el menor comentari, ni aclariren si realment era la festa dels treballadors o quina mena de festa: si no era la cosa dels treballadors, alguna altra cosa devia ser. “I dijous és la festa de la guàrdia civil”, continuà l'home de la barba de Trotski, que no tenia cara de rústic ignorant. “Sí”, va dir el del bar, “la Verge del Pilar”. Cap idea de festa nacional espanyola, de dia de la pàtria, la *hispanidad* o res: la guàrdia civil, i el Pilar. I el 9 d'octubre ves a saber quina festa se celebra.

Podem pensar que era una conversa que no vol dir res, però sí que vol dir molt. Els qui hem practicat molts anys l'art de l'antropologia cultural sabem que una bona conversa captada al vol pot tindre més valor que cent enquestes. Sabem que, en un país on la gent tinga ben clars els dies i les festes, hi ha certes converses que serien simplement impossibles. Com en un país que tinga clar el tema de la llengua, i el de la bandera, l'himne i altres fonaments simbòlics, hi ha converses que hom no escoltaria mai, i que a València sí que s'escolten sovint. No sé si a Andalusia tothom sap per què el seu “dia” és el 28 de febrer, crec, que és la data en què van votar l'estatut d'autonomia: una festa política, a falta de batalles pròpies, conquestes decisives o fundació simbòlica tal dia de tal any. Suppose que a Madrid ce-

lebren el 2 de maig perquè no se'ls va acudir cap altra data coneguda en què la ciutat representara alguna cosa. I certament el Regne d'Espanya ha decidit celebrar el 12 d'octubre perquè el descobriment d'Amèrica és la gran epopeia de la història de Castella: “*por Castilla y por León/ nuevo mundo halló Colon*”, em van ensenyar de menudet, si no em falla la memòria dels versos. I si no era aquest dia, quin n'havien de buscar? Amb la república era el 14 d'abril, amb Franco el 18 de juliol: inicis de règim. Amb la monarquia democràtica, quin dia havia de ser més *nacional* que els altres, més espanyol? No van voler fer del tot “nacional” un dia polític, com és el de la constitució. Van buscar un dia històric, un dia de glòria metafísica (“*¡Por el Imperio hacia Dios!*”), pensant que no es podia trobar res millor. Abans el 12 d'octubre era el *Día de la Raza*, de la raça castellana o espanyola. O el *Día de la Hispanidad*, que és el dia que els italians desfilen a Nova York per la Quinta Avinguda. Però això de la raça ara els fa una mica de vergonya, imagine (els racistes sempre són uns altres, ja se sap), la hispanitat és sobretot cosa d'inversions de Telefónica o dels bancs, i la Mare de Déu del Pilar (“*La Virgen del Pilar dice/ que no quiere ser francesa,/ que quiere ser capitana/ de la tropa aragonesa*”) ja fa temps que ha cedit protagonisme nacional a favor de l'apòstol Santiago, a qui cada any és dedicada oficialment Espanya.

Ja veuen, doncs, quina confusió. Els espanyols no saben finalment quina festa celebren, i acaba sent el dia del Pilar i de la guàrdia civil. Com si a Itàlia fóra la Madonna de Loreto i els *carabinieri*. Com si a França fóra el dia de Lourdes i de la gendameria. A Gran Bretanya, Alemanya, Suècia, Suïssa, Canadà o els Estats Units d'Amèrica, no sé quina comparació fer: és impensable. És clar que cap país, com Catalunya, no celebra com a festa nacional el dia de la seua derrota emblemàtica, però això és un altre tema, i els psiquiatres de la història hi tenen molt a dir. Quant als valencians i el 9 d'octubre, la consistència popular no passava de la “mocadorà de sant Donís”. La resta, com ha de ser, és simbologia política. O és el dia dels treballadors, com deia el pintor de la barba de Trotski.